

Bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamine Euroopas

Vajadus näitajate ja seirepõhise informatsiooni järele on suur

2002. aastal Johannesburgis säästva arengu tippkohtumisel tõdeti, et bioloogilisel mitmekesisusel on määrav roll üldises säästvas arengus ja vaesuse likvideerimisel, ning see on esmatähtis meie planeedi, inimkonna heaolu ning inimeste eluolu ja kultuurilise seotuse seisukohast. Tippkohtumisel rõhutati ka asjaolu, et ligi 40 % maailma majandusest tugineb bioloogilistel toodetel ja protsessidel. Siiski on bioloogiline mitmekesisus ohustatud ning märgid näitavad, et inimtegevuse tagajärjel muutub ja väheneb see drastiliselt.

Bioloogilise mitmekesisuse konventsioon kirjutati alla Rio de Janeiro 1992. aastal peetud esimesel tippkohtumisel eesmärgiga luua rahvusvaheline raamistik bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks, selle komponentide säästvaks kasutamiseks ning geneetiliste ressursside kasutamisest saadava kasu õiglaseks ja võrdseks jagamiseks.

Selle konventsiooni raames leppisid Johannesburgi tippkohtumisel osalenud riigid kokku meetmete võtmises bioloogilise mitmekesisuse vähenemise tempo märkimisväärseks aeglustamiseks aastaks 2010.

Euroopa Ühenduse ja laiema protesessi 'Environment for Europe' ('Keskkond Euroopa jaoks') raames on püstitatud veelgi suurem eesmärk – peatada bioloogilise mitmekesisuse vähenemine aastaks 2010. Näiteks EL kuuendas keskkonnaalases tegevusprogrammis on eesmärgiks toodud 'kaitsta ja vajadusel taastada loodussüsteemide struktuur ja toimimine ning peatada bioloogilise mitmekesisuse vähenemine nii Euroopa Liidus kui kogu maailmas aastaks 2010'.

Nende eesmärkide saavutamine nõuab järgmiste asjaolude seiret, informatsiooni, analüüsi ja mõistmist: inimtegevuse põhjuslikud seosed, sellest tingitud surve ja surve mõju keskkonnale üldises plaanis ja bioloogilise mitmekesisuse seisukohast; võimalused meetmete võtmiseks bioloogilise

mitmekesisuse vähenemise aeglustamiseks ja tõkestamiseks; bioloogilise mitmekesisuse kaitseks võetud meetmete mõju ja tõhusus.

On palju omavahel seotud tegevusi, mis mõjutavad bioloogilist mitmekesisust. Analüüs peab olema terviklik ja kaasama suurel hulgal kompetentsi ja huvirühmi. Lisaks on informatsioon bioloogilise mitmekesisuse olukorra ja suundumuste kohta piiratud ja ebajärjepidev kogu Euroopas. On tõenäoline, et olukord on visa muutuma, sest bioloogilise mitmekesisuse seire on aeganõudev, kallis ja seda on raske prioriteetseks muuta. Seetõttu on see saanud ka suhteliselt vähe tähelepanu rahastajatelt. Meetmed on nüüd esmatähtsad.

Euroopa bioloogilise mitmekesisuse seire programm

2010. aasta on lähenemas ning käimas on töö, et hankida vajalik informatsioon, mis aitaks ulatuslikuma Euroopa bioloogilise mitmekesisuse seire koostööprogrammi kaudu peatada bioloogilise mitmekesisuse vähenemine. Informatsiooni hankimisel ja seire teostamisel tuginetakse sidusale raamistikule, et tagada tegevuse vastavus poliitikakujundajate ja keskkonnajuhtide vajadustele nii kohalikul, piirkondlikul, Euroopa Liidu kui üleeuroopalisel tasandil.

Järjepideva ja koordineeritud Euroopa bioloogilise mitmekesisuse seire programmi loomiseks, mis pakuks 2010. aasta eesmärgi saavutamiseks vajalikku informatsiooni ning edasiminekü analüüsi, on vaja järgida nelja 'tegevusliini':

1. Olemasolevate rahvusvaliste seirevõrgustike tegevuse koordineerimine

Euroopa bioloogilise mitmekesisuse seire ja näitajate raamprogramm (EBMI-F), mida toetab protsess 'Environment for Europe' ('Keskkond Euroopa jaoks') ja mida koordineerib Euroopa Keskkonnaagentuur ja Euroopa Looduskaitse Keskus (ECNC), on väärtuslikuks lähtematerjaliks Euroopa bioloogilise mitmekesisuse seire koostööprogrammile. See tugineks hästi väljatöötatud pikaajalistele võrgustikele, koordineerides nende andmevoogusid ja meetodikaid ning maksimeerides riikide ja piirkondade praegu eraldiseisvate seiretegevuste tulemusi.

2. Bioloogilise mitmekesisuse seire edendamine üle kogu Euroopa

Euroopa tasandil kättesaadav informatsioon on piiratud; näiteks on liikmesriigid aruandekohuslased vastavalt lindude ja elupaikade direktiivile ning bioloogilise mitmekesisuse konventsiooniga liitunud riigid vastavalt sellele konventsioonile. Nüüd vajatakse laiemat andmestikku, mis seoks bioloogilise mitmekesisuse olukorra ja suundumused erinevate mõjude ja inimtegevustega ning mis näitaks lähenemist 2010. aastaks

püstitatud eesmärgile. Seda arvestatakse käesoleval ajal seire ja näitajate nõuete väljatöötamisel konventsiooni, Natura 2000 alade ja EL bioloogilise mitmekesisuse strateegia kontekstis.

3. Riikide infovõrgustike koordineerimine

Kontrollitud andmevoogude tagamiseks looduse, bioloogilise mitmekesisuse ning sellega seotud tegevuste ja mõjude kohta, mida saaks kasutada Euroopas 2010. aastaks püstitatud eesmärgi saavutamiseks ja edasiminekü jälgimiseks, teeb Euroopa Keskkonnaagentuur koostööd oma liikmesriikidega, teiste osalevate riikidega ja huvitatud rahvusvaheliste organisatsioonidega keskkonnainformatsiooni ja -seire võrgustiku (Eionet) ja rahvusvahelise bioloogilise mitmekesisuse näitajate ja seire töörühma (IWG-BioMIN) kaudu.

4. Tagada Euroopa tasemel kättesaadava informatsiooni vastavus tegevuspoliitika nõuetele ja otstarbekus kõigile bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamisega tegelejatele

Euroopa tasandil kogutav ja kättesaadav informatsioon peab näitama poliitikakujundajatele, mis osas on toimunud edusammud ning kus on vaja võtta täiendavaid meetmeid, aitama tõsta avalikkuse huvi ja poliitilist teadlikkust ning toetama keskkonnajuhte ja teisi huvitatud osapooli 2010. aastaks püstitatud eesmärgi — bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamise — saavutamisel.

Kokkuvõtteks

Sellised visioonid nagu aastaks 2010 püstitatud bioloogilist mitmekesisust puudutav eesmärk kannustavad oluliselt keskkonnameetmete edendamist ja suunamist. Käesolevas infolehes visandatud raamistik näitab, kuidas sidus ja üldiselt üksikule liikuv analüütiline meetod võib tagada ühtlustatud seire, andmed ja informatsiooni, mis on vajalikud Euroopa bioloogilise mitmekesisuse hoidmiseks kohalikul, riigi, regionaalsel ja ülemaailmsel tasandil, samuti aidata saavutada aastaks 2010 püstitatud eesmärk ning jälgida edusamme aastani 2010 ja peale seda.

